

**QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)**

**ONOR. IMHALLEF
NOEL CUSCHIERI**

Seduta tat-2 ta' Marzu, 2010

Citazzjoni Numru. 944/2003

**A B
Vs
D B**

Il-Qorti,

Rat l-att ta' citazzjoni li permezz tieghu l-attrici ppremettiet u talbet hekk:

Peress illi l-kontendenti zzewwgu (Dok A);
Peress illi l-hajja konjugali giet resa mpossibli minhabba adulterju, abbandun, mohqrija, sevizzi, vjolenza fizika u morali u ngurji gravi kommessi da parti tal-konvenut u inkompatibilita ta' karattru.

Peress illi miz-zwieg twieldu erbat itfal li ghadhom minuri cioe Nadesh ta' erbatax-il sena (14), Diane ta' tnax-il sena (12), Brian ta' hdax-il sena (11) u Wayne ta' seba' snin (7) kif jirrizulta mill-annessi certifikati tat-twelid (Dok B – E).

Kopja Informali ta' Sentenza

Peress li l-attrici kienet awtorizzata tipprocedi ghas-separazzjoni personali permezz ta' digriet tas-Sekond Awla tal-Qorti Civili tad-9 ta' Settembru 2003 (Dok F).

Jghid il-konvenut ghailex ma ghandhiex dina l-Onorabli Qorti:

1. Tippronunzja s-separazzjoni personali bejn il-kontendenti u dana minhabba ragunijiet imputabbli lill-konvenut kif hawn fuq premess u / jew kompatibilita ta' karattru;
2. Takkorda lill-attrici l-kura u kustodja tat-tfal minuri hawn fuq imsemmija.
3. Tapplika kontra l-konvenut is-sanzjonijiet kontemplati fil-Kodici Civili fosthom dawk kontemplati fl-artikolu 48 tal-Kodici Civili.
4. Ixxolji l-kommunjoni tal-akkwisti ezistenti bejn il-partijiet u tillikwida u taqsam l-istess f'zewg porzjonijiet li jigu assenjati wahda lill kull wiehed mill-partijiet, bl-applikazzjoni tas-sanzjonijiet mensjonati fit-tielet talba, okkorrendo billi tinnomina periti nominandi.
5. Tinnomina Nutar Pubbliku sabiex jircievi l-att opportune tal-qasma u assenjazzjoni u kuratur sabiex jirraprezenta l-kontumacja tal-konvenut f'kaz ta' bzzonn.
6. TikkundA lill-konvenut jirristitwixxi lill-attrici l-propjeta' kollha taghha parafernali.
7. Tordna l-izgumbrament tal-konvenut mid-dar matrimonjali Block 2, Flat 4, St John Street, Valletta, essendo illi dan il-fond kif mikri lill-omm l-attrici u sussegwentement il-kirja intirtet mill-attrici ferm qabel iz-zwieg.

Bl-ispejjez kontra l-konvenut li huwa ngunt in subizzjoni.

Rat in-nota ta' l-eccezzjonijiet li biha l-konvenut eccepixxa:

1. Illi huwa ma jopponiex ruhu ghas-separazzjoni personali li ghandha tinghata ghall-ragunijiet imputabbli lill-attrici minhabba sevizzi, theddid, mohqrija u ngurji gravi ta' martu kemm lejn l-eccippjent u kif ukoll lejn it-tfal komuni taghhom.
2. Illi l-kura u kustodja ta' l-erbat itfal komuni, li jixtiequ jinstemghaw minn dina l-Onorabli Qorti, ghandha tigi fdata f'idejn l-missier l-eccippjent;

3. Illi lanqas jopponi għax-xoljiment u likwidazzjoni tal-komunjoni ta' l-akkwisti ezistenti bejnu u bejn martu, b'dana pero li qabel xejn l-eccipjent għandu jiehu l-propjeta' parafernali tiegħu u l-attrici bħala l-hatja tal-firda għandhom jigu applikati kontra tagħha d-dizpozzjonijiet ta' l-Artikoli relattivi tal-Kodici Civili fosthom id-dizpozzjonijiet ta' l-Artikoli 48 u 49 tal-Kodici Civili;

4. Illi l-appartament numru 4, Block 2, St John Street, Valletta, hija d-dar matrimonjali tal-partijiet u għandha tigi assenjata lill-eccipjenti sabiex hu jkollu fejn jabitja flimkien ma' uliedu;

5. Salvi eccezzjonijiet ohra permessi mill-ligi.

Rat ir-rapport tal-perit legali, debitament mahluf;¹

Rat l-atti kollha tal-kawza, inkluzi d-dikjarazzjonijiet guramentati tal-partijiet, il-listi tax-xhieda, l-affidavits prezentati u n-noti ta' sottomissjonijiet;

Semgħet ix-xhieda bil-gurament;

Ikkunsidrat;

L-Azzjoni

Illi permezz ta' l-azzjoni odjerna l-attrici qeda titlob minn din il-Qorti s-separazzjoni personali minn ma' zewgħa l-konvenut, peress li l-hajja konjugali bejniethom giet reza mpossibbli għar-ragunijiet unikament imputabbli lill-istess konvenut, fit-termini ta' l-artikoli 38, 40 u 41 tal-Kap.16 tal-Ligijiet ta' Malta.

Min-naha tiegħu l-konvenut jeccepixxi li l-htija tal-firda tirisjedi unikament fuq l-attrici minhabba komportament abbuziv da parti tagħha fil-konfront tiegħu u ta' uliedhom komuni, fit-termini ta' l-artikolu 40 fuq indikat.

Separazzjoni Personali

Illi l-partijiet izzewwgu fit-30 ta' JAr 1988, meta allura l-attrici kellha 27 sena u l-konvenut kellu 34 sena. Minn dan iz-zwieg twieldu erbat-it tfal, Nadesh, Diane, Brian u

---

¹ Vol.2 – fol.272 *et seq.*

Wayne, li twieldu rispettivament fis-27 ta' April 1989, fit-8 ta' Awissu 1990, fis-26 ta' Dicembru 1991 u fis-27 ta' Dicembru 1995.

Illi minhabba r-relazzjoni hazina bejn l-attrici min-naha, u l-konvenut u t-tfal min-naha l-ohra, l-attrici kienet kostretta titlaq mid-dar konjugali fl-4 ta' Novembru 2004 u marret tghix ghal xi zmien f' shelter provdut mill-Agenzija Appogg, wara li kaz taghha kien gie ezaminat mid-Domestic Violence Unit fi hdan l-istess agenzija.

Verzjoni Attrici – u xhieda ohra

Illi l-attrici, kemm fl-affidavit, kif ukoll fid-depozizzjonijiet taghha, tispjega fid-dettal x' wassalha li tiehu l-pass li hadet u tfittex l-ghajnuna ta' l-imsemmija agenzija.

[A] Hi tghid li l-inkwiet matrimonjali beda fis-sena 1990 meta hi kienet tqila bit-tieni tarbija tal-partijiet; u tispjega li zewgha beda jkun aggressiv hafna fil-konfront taghha u ssemmi zewg okkazzjonijiet partikolari, wahda fejn kien heddidha b' sikkina fost hafna ghajjat u rabja, u l-ohra fejn kien tefaghlha hobza; u tghid li dawn kienu zewg okkazzjonijiet biss, minn hafna ohra li kellha, fejn il-konvenut zewgha kien jintilef fir-rabja u jinfexx fl-ghajjat u theddid fil-konfront taghha. Rizultat ta' dan, l-attrici tghid "tul dawn is-snin, jien ghexx f' atmosfera ta' vjolenza psikologika kontinwa."² Tghid li anke lit-tfal kien isawwat bic-cinturin meta kienu ghadhom zghar.

[B] L-attrici tilmenta wkoll mill-fatt li zewgha kien ihalliha nieqsa mill-flus, nonostante li huwa kellu introjtu tajjed miz-zewgt ihwienet tal-grocer li kien jiggestixxi, huwa kien ihalliha nieqsa mill-flus, bir-rizultat li kienet issibha difficili biex tlahhaq mal-hajja; u meta kienet tigbidlu l-attenzjoni huwa kien jirrabja u jaghmel xenata.

[C] L-attrici tilmenta wkoll li meta kienet tikkoreggi lit-tfal, huwa "dejjem jaghmel il-kontra ta' dak li nkun ghidt jien."³ Kien iwaqqa' l-kelma taghha quddiem it-tfal, u kien jaghti

---

² Vol.1 – fol.34

³ Vol.1 – fol.35

lil dawn hafna rih; b'hekk kien kontinwament u intenzjonalment jimmina l-awtorita' dixxiplinarja taghha, qua genitur. Rizultat ta' dan, biz-zmien it-tfal, mhux talli ma baqghux jirrispettaw lil ommhom, imma talli saru arroganti u psataz fil-konfront taghha, kagun ukoll tal-komportament tal-konvenut fil-rigward taghha, quddiem it-tfal.

In-nuqqas ta' rispettt minn naha ta' uliedha fil-konfront ta' ommhom kien u ghadu wega' kbira ghall-attrici. Din tirrakkonta kif it-tifel iz-zghir "dan l-ahhar qalli 'ma nnizzlekk' "4; kif it-tielet wild "qabel ma kont tlaqt mid-dar, it-tifel Brian, kien jobzoqli fl-ikel... u li dan u ohtu Diane kienu jitkellmu hazin – dagha fahxi."5 u kif it-tifel iz-zghir, Wayne' kien hebb ghaliha wara li kienet qed tipprova ggieghlu jaghmel il-homework, u kien ikkagunalha feriti f'wiccha u fi snienha.6 Mir-rapport tal-Haddiema Socjali Marylene Savona, jirrizulta li "it-tfal zammu diary ta' dak li kien qed jigri fid-dar taghhom, u kif kienet qed tittrattahom ommhom A."7

L-attrici tispjega li, minhabba l-imgieba abbuza da parti ta' zewgha fil-konfront taghha, u l-fatt li uliedha kollha kienu daru kontra taghha, hija kienet kostretta titlaq mid-dar circa hames darbiet, u marret tghix jew ghand ohtha jew ghand huha, u kienet kull darba taghmel rapport lill-pulizija dwar dan.

Tispjega li meta naqla' dan l-inwkiet kollu, hi ma kienitx baqghet issajjar u lanqas tahsel il-hwejjeg ghar-ragel. Kienet ukoll tilfet l-interess fid-dar.

Tghid li matul il-konvivenza matrimonjali, kien hemm zmien meta hi kienet tahdem f' xi granet fil-gimgha bhala *chambermaid* u kienet tohrog mid-dar ghal habta tas-7.00am u ddum sas-2.00pm; meta harget kmieni

---

⁴ Vol.1 fol. 35

⁵ Vol.2 fol.496

⁶ Vol.2 fol.494 – Rapport Pulizija

⁷ Vol. 2 fol. 126

filghodu, dejjem harget minhabba x-xoghol, u kienet tmur bil-karrozza tal-linja, avolja huma kellhom karrozza.

Fid-depozizzjoni taghha tal-15 ta' Dicembru 2005, it-tifla Diane, allura tfajla ta' 15-il sena, tghid li "ir-relazzjoni ma' omni hija xi daqqiet tajba peress li kull tant taghmel xogholha, u ohrajn hazina." Tikkonferma li "z-zijiet ma jghinux lil omni u lil missieri. Dejjem omni u missieri hadu hsieb l-affarijiet tad-dar.....Gieghli jkolli xi nghid ma' omni ghax tghidli biex nahsel u ma nkunx irrid."⁸

It-tifla Nadesh, allura ta' 16-il sena, filwaqt li tikkonferma li hi minn dejjem kienet toqghod man-nA, tghid li "omni minn dejjem kienet traskurata, u l-hasla kienet taghmilha billi tiehu l-hwejjeg ghand hutha, filwaqt li kient thalli l-ikel fuq il-mejda."

Illi fir-rapport⁹ taghha prezentat fit-8 ta' Novembru 2005, il-Haddiema Socjali Salvina Frendo Cumbo tghid li meta l-attrici ma kienitx baqghet tghix fid-dar matrimonjali, hija xorta wahda kienet tmur tlett darbiet fil-gimgha biex issajjar u tnaddaf id-dar. Ukoll ikkonfermat, u kkonstatat de vizu, li "it-tfal kellhom agir arroganti lejn ommhom, u fil-laqghat, urewha nuqqas ta' rispettt. Avolja l-omm kienet tmur tlett darbiet fil-gimgha [u gieghli aktar] issajjar u taghmel il-bzonnijiet tad-dar, it-tfal qatt ma' urew rikonoxxenza jew rispettt lejn ommhom." Tirrakkonta kif laqa' partikolari "kellha tigi mwaqqfa minhabba li t-tfal tant ghajru lil ommhom, li hassejt li jekk inkompli kien ser issir aktar hsara milli gid. Ta' min jghid li hafna darbi fil-laqghat, l-omm kienet tispicca tikbi. Gieli t-tfal kienu jidhku b'ommmhom meta din tibki."

Il-Haddiema Socjali Doreen Camilleri fix-xhieda¹⁰ taghha tghid li f' Meju 2003 l-attrici kienet ghamlet rapport ma' l-agenzija ta' vjolenza domestika, fil-konfront tal-konvenut, u dwar il-problema li kellha mat-tfal. Tghid li l-attrici "kienet agitata partikolarment f' Lulju fejn bezghat li r-ragel

---

⁸ Vol.2 fol.568

⁹ Vol.3 fol.620

¹⁰ Vol.2 -fol.422

kien ser jaghmillha xi haga bil-lejl. Marret tghix ghand ommha.....L-attitudini taghha kienet ta' persuna mkissra".

Fir-rapport¹¹ redatt minnha u minn Pauline Mercieca, koordinatrici fl-Ghabex, fit-22 ta' Frar 2005, ix-xhud tikkonstata li l-attrici "has been observed to be a very responsible and caring woman. Her children's well-being is first on her agenda, and notwithstanding the children's negative attitude towards her, she still shows concern in the children's education and personal difficulties."

Verzjoni Konvenut

[1] Il-konvenut jghid li wara z-zwieg "bil-mod il-mod bdejt ninduna li marti A kienet ghazziena u mhux responsabbli. Ghalkemm huwa kien ikollu jqum kmieni minhabba l-hanut tal-grocer li kien jiggstixxi, ix-xoghol ta' bil-lejl rigwardanti t-tfal, "beda jaqa' kollox fuqi."¹² Jghid li martu kellha l-vizzju tas-sigarretti u kienet *chain-smoker*, u kienet baqghet tpejjep f'kull tqala' bir-rizultat li wahda mit-tfal tbatu bl-azma. Jammetti pero' li sas-sena 1999 huwa "kien ipejjep regolarment, izda mbaghad waqaf fuq parir mediku."¹³

[2] Jghid li t-tifla l-kbira kienet bdiet tiehu hsiebha ommu u din kienet responsabbli minnha wkoll f' kollox; izda c-children's allowance tat-tfal kienet izzommhom l-attrici, u lil ommu ma kienet toffrilha xejn ta' l-ispejjez. Jghid li kull okkazzjoni maghmudija, precett u grizma, kien hareg l-ispejjez hu, filwaqt li martu kienet tiehu r-rigali tat-tfal u z-zommhom hi, minghajr ma kienet tati rendikont taghhom.

[3] Jghid li dak li wassal ghas-separazzjoni, kien il-fatt li martu kienet titlaq mid-dar u tmur torqod ghand hutha; u li "il-peak ta' kollox lahaq"¹⁴ meda nbdew il-proceduri tas-separazzjoni. "Il-babilonja fid-dar zdieget immensament billi jinholqu ncidenti apposta halli isir ghajjat u gliet bla

---

¹¹ Vol.2 fol.556 – Vide ukoll xhieda Pauline Mercieca – fol.555

¹² Vol.1 fol.64

¹³ Vol.1 fol.316

¹⁴ Vol.1 fol.65

ebda razan, kemm mat-tfal u kif ukoll mieghi.” Jghid li l-argumenti bejniethom fuq it-tfal kienu komuni.¹⁵

[4] Jghid li meta l-attrici kienet bdiet tahdem fis-sena 1999 circa “biex tlahhaq ma’ xi tlett jobs hija titlaq qabel johorgu t-tfal ghall-iskola ..... [u] meta jaslu t-tfal lura mill-iskola hafna drabi ma jsibu lil hadd id-dar, u tarahom gejjin il-hanut wiehed wara l-ohra.”¹⁶

Fix-xhieda tieghu¹⁷ il-konvenut jispjega “gurnata tipika” ta’ l-attrici: tqajjem lit-tfal u dawn imorru l-iskola. Qabel ma bdiet tahdem, “hi kienet tiehu hsieb il-facendi tad-dar bl-ghajnujna ta’ hutha, u wara li t-tfal jigu mill-iskola, tibghathom ghall-hwejjeg ghand hutha. Jghid li, wara li bdiet tahdem, meta t-tfal kienu jmorru d-dar, gieghli kienu jsibuha riegda jew mhux hemm. Hi “kienet tiehu hsieb it-tisjir id-dar, u din kienet issajjar filghaxija.” Huwa jilmenta mill-fatt li l-ikla principali kienet issir filghaxija, u jghid fl-10.00pm, u ghalhekk it-tfal gieghli kienu jhallu l-ikel fuq il-mejda.

Izda fix-xhieda tieghu jittanta jispjega r-raguni tad-dizgwid bejn l-attrici u t-tfal billi jghid: “dan [id-dizgwid] huwa ovvju peress li hi qatt ma taghmel xejn, u qatt ma hadet hsiebhom jew sajjret ghalihom. Minn meta kienu zghar kont naghmel kollox jien.”¹⁸ Jghid li “il-mara abbandunadni – hi telqghet hesrem qisu ma gara xejn.”; izda wara li telqet kienet cemptet u kelmet lit-tieni tifla, u staqsietha “kif intom.”

[5] Jghid li t-tfal haduha kontra ommhom ghax “xebghaw jaqilghaw tghajjir min ghand ommhom, u hi tghajjarhom anke bid-difetti taghhom.”¹⁹ u kien proprju wara ncident li kellha mat-tifel Wayne li hi ddecidiet li titlaq mid-dar matrimonjali.

---

¹⁵ Vol.1 fol. 316

¹⁶ Vol.1 fol.66

¹⁷ Vol.2 fol.506 – Dep.28.01.2005

¹⁸ Vol.2 fol.502 Dep.14.01.2005

¹⁹ Vol.1 fol.66

[6] Jilmenta mill-fatt li tonfoq flus fil-hala, u li “din hija problema konika taghha.”²⁰

Konsiderazzjonijiet tal-Qorti

Illi l-Qorti hasset li kellha taghti profil strutturat tal-fatti li rrizultaw mill-provi, ghall-ahjar intendiment tal-gudizzju odjern, stante li ma taqbel xejn mal-konkluzjoni raggjunta mill-perit legali dwar il-htija ghas-separazzjoni personali bejn il-partijiet; ghax, filwaqt li dana jattribwixxi l-htija primarja lill-attribuci, u jghid ukoll li din “ghandha responsabbilitajiet kbar ghat-tifrik taz-zwieg tal-kontendenti.”, din il-Qorti hi tal-fehema li l-htija ghas-separazzjoni tirisjedi esklussivament fuq il-konvenut, kemm minhabba l-komportament abuziv tieghu fil-konfront taghha direttament, kif ukoll indirettament, meta din l-imgieba abbuza kienet issir quddiem it-tfal sakemm dawna eventwalment saru, mhux biss ma jirrispettawx lill-attribuci, ommhom, imma wkoll kienu arroganti u psataz fil-konfront taghha w insensittivi ghall-wegghat li din ommhom kienet issofri kagun ta' dan il-komportament abuzziv da parti ta' uliedha.

Illi il-Qorti hi tal-fehema li, fl-apprezzament taghha tal-provi f'dan ir-rigward, ghandha taghti aktar affidament lill-verzjoni tal-fatti kif moghtija mill-attribuci milli dik moghtija mill-konvenut. Il-Qorti hi sodisfatta li matul il-konvivenza matrimonjali l-attribuci kienet soggetta ghall-komportament aggressiv u, almenu f' zewg okkazzjonijiet vjolenti da parti ta' zewgha li, kien jrrabja, jghajjat u jinsolenta lill-attribuci meta dina ma taghmilx dak li ried hu, jew tonqos milli taghmel dak li hu jidhirlu li kellu jsir. Dan il-komportament abitwali u ripetut da parti tieghu fil-konfront ta' martu wassal sabiex l-ulied tal-partijiet, jiehd u l-parti ta' missierhom li min-naha tieghu kien jghajjar u jmaqdar lill-attribuci, u kien iwaqqalha l-kelma taghha u jumiljaha quddiem it-tfal, bir-riultat li dawn daru kontra ommhom b'mod verament impressjonanti ghall-ahhar ghal din il-Qorti.

---

²⁰ Vol.1 fol.67

Il-Qorti tosserva li l-imgieba hazina tat-tfal fil-konfront taghha, kif rakkontata mill-attrici, kif konfermata anke mill-konvenut, u kif korroborata mill-Haddiema Socjali Salvina Frendo Cumbo, zgur mhix dovuta, kif jipprova jiggustifika l-konvenut, ghall-fatt li l-attrici kienet issajjar tard filghaxija, jew ma kienitx tkun id-dar, ghax tkun ghada ma gietx mix-xoghol, meta dawn kienu jaslu mill-iskola; izda huwa rizultat ta' tixwix kontinwu u komportament abuzziv da parti tal-konvenut fil-konfront ta' martu, bil-ghan li dawn iduru kontra ommhom. Fil-fatt irnexxilu; u rizultat ta' dan, u rizultat ta' din il-vjolenza psikologika kontinwa da parti ta' zewgha, l-attrici tant sofriet fil-hajja matrimonjali li ghal hames darbiet hija kienet marret torqod ghand hutha biex tehles, ghal ftit, minn dik is-sitwazzjoni, sakemm eventwalment, hija telqet id-dar defenittivament fl-4 ta' Novembru 2004, u cioe' fil-mori tal-proceduri odjerni. Hija sinifikanti d-deskrizzjoni li taghti l-Haddiema Socjali Doreen Camilleri ta' l-attrici meta dina rreferiet lilha nnifisha lil Agenzija Appogg ghall-ghajnuna. Din ix-xhud tiddekriva lill-attrici dak in-nhar bhala mara b' attitudini ta' "persuna mkissra".

Ghalkemm il-konvenut jghid li hu ma kienx jitkellem mat-tfal kontra ommhom, il-Qorti ma temmnux, u tosserva li tfal minuri ma jasslux li jkunu daqshekk arroganti u juru mankanza kbira ta' rispett lejn ommhom, jekk mhux ghax moghtija r-rih minn missierhom li min-naha tieghu kellu u ghandu l-obbligu li jrazzan kull manifestazzjoni ta' arroganza, zghira kemm hi zghira, fuq uliedu, partikolarment meta din tkun diretta kontra l-attrici, kemm bhala konjugi tieghu, kif ukoll bhala omm it-tfal.

Izda, nonostante din il-vjolenza psikologika li sofriet ghal certu tul ta' zmien matul il-hajja mizzewwga, u nonostante li din kienet telqet mid-dar, l-attrici xorta wahda kienet tmur tlett darbiet fil-gimgha biex issajjar u taghmel il-facendi tad-dar. Hija xorta baqghet f' kuntatt mat-tfal u tiehu nteress fl-edukazzjoni u fil-hajja taghhom, tant li biz-zmien ir-relazzjoni taghha maghhom bdiet titjeb. Altru, milli "abbandunadni" u il-familja, kif jghid il-konvenut! Altru milli "ghazziena u rresponsabbli" kif ipingiha il-konvenut!

Il-konvenut stess jghid li l-argumenti bejniethom fuq it-tfal kienu komuni. Dan jghati konfort lill-fatt li l-attrici kien jinteressa sew minn uliedha, tant li kienet targumenta ma' zewgha fuqhom; u jghati konfort ukoll lill-fatt allegat mill-attrici, u sostnut mill-provi, li zewgha kien jimmina d-dixxiplina taghha fuq it-tfal, bir-rizultat li dawn ma baqghux jirrispettaw lil ommhom.

Il-Qorti tosserva ulterjorment illi, filwaqt li l-verzjoni ta' l-attrici tinsab korroborata minn membri tal-familja taghha, u anke tal-Haddiema Socjali li kienu gew f' kuntatt maghha, dik tal-konvenut, mhijex korroborata, u hija nkonsistenti, u anke nverosimili.

Il-verzjoni tal-konvenut hija nkonsistenti, ghax filwaqt li f' parti mix-xhieda tieghu huwa jilmenta li martu "ghazziena u mhux responsabbli" u "qatt ma taghmel xejn, u qatt ma hadet hsieb jew sajjret [ghat-tfal]", f'parti ohra, fejn jiddeskrivi gurnata tipika ta' martu, jghid li hi kienet issajjar, ghalkemm filghaxija, u tiehu hsieb il-facendi tad-dar.

Il-verzjoni tal-konvenut hija sforz imqanzah biex jipprova jiggustifika l-agir tieghu:

[1] Huwa jilmenta li martu hija *chain-smoker*, meta hu stess ammetta li tul hdax [11]-il sena matul il-konvivenza huwa kien ipejjep "regolarment". Forsi ma rrealizzax li dan il-vizzju ta' martu seta' aggrava wkoll bit-tensjoni li hu kien johloq id-dar.

[2] Huwa jilmenta li martu abbandunat lilu u l-familja meta telqet mid-dar. Forsi fl-insensittivita' tieghu fil-konfront ta' l-attrici martu, ma rrealizzax li din telqet ghax kienet mara mkissra d-dar, minhabba l-komportament abuziv tieghu u ta' uliedhom fil-konfront taghha: fatt assodat fil-provi.

[3] Huwa jilmenta mill-fatt li l-attrici kienet tonfoq il-flus fil-hela, u jsemmi bhala ezempju l-fatt li "Issa holqot haga ohra"²¹ qed iggib hairdresser id-dar kull nhar ta' Sibt

---

²¹ Vol. 1 fol.67 Aff. Maghmul 23.03.2004

kemm ghaliha, kif ukoll ghaz-zewgt ibniet taghhom. Dak li forsi qed jinsa hawnhekk il-konvenut huwa l-fatt li mis-sena 1999 martu kienet marret taħdem, u kellha wkoll tlett jobs li minhabba f' hekk hija kienet tohrog mid-dar kmien u tigi lura ghas-2.00 pm, u ghalhekk kellha wkoll flus li kienet tippercepixxi hi bix-xoghol taghha; u ghalhekk bid-dritt li parti mill-qligh taghha tuzah kif jidhrilha hi ghal beneficju taghha u taz-zewg uliedha bniet.

Jigi osservat ukoll li, filwaqt li l-konvenut jiddeskrivi lil martu bhala mara ghazziena, fl-istess affidavit jghid li “bil-flus li dahhlet u qed iddahhal imissa timxi fuq il-flus.” mix-xoghol li kienet taghmel barra d-dar.²²

[4] Jilmenta wkoll mill-fatt li l-attrici kienet tghajjar lit-tfal u lil bid-difetti taghhom. Forsi l-konvenut ma ndunax li l-agir abuzziv tieghu u eventwalment ta' uliedhom fil-konfront ta' l-attrici kien wassal lill-attrici biex tirreagixxi b'dan il-mod, ghax kienet tkun imwegga' mill-komportament abuzziv taghhom, partikolarment ta' uliedha.

Illi dwar l-attrici, l-Qorti tosserva li din kellha n-nuqqasijiet taghha, izda dawn ma jinkwadrawx fit-termini ta' l-artikolu 40 addebitat lilha mill-konvenut. Ma kienx il-komportament taghha li rrenda mpossibbli l-konvivenza matrimonjali, tant hu hekk li meta l-konvenut tkellem mal-Haddiema Socjali Salvina Frendo Cumbo fis-sena 2004 huwa kien stqarr li mar riedx jissepara²³, imma kien il-komportament abuzziv tieghu, li rrenda l-konvivenza matrimonjali, insapportabbli ghall-attrici. Min kien komdu fil-konvivenza ma riedx il-bidla; imma min kien qed ibati, u ghal tul taz-zmien, kien kostrett li jstitwixxi dawn il-proceduri biex jigi ezentat mill-obbligu tal-konvivenza fiz-zwieg.

Il-komportament tal-konvenut, kif fuq spjegat, u l-effett tieghu fuq l-attrici martu, jinkwadra fit-termini 'sevizzi'

---

²² Vol.1 fol.67

²³ Vol.1 fol.126

skond l-artikolu precitat fil-forma ta' vjolenza psikologika kontinwa li eventwalment spicca biex kisser lill-attrici.

Dan premess u kkunsidrat, il-Qorti hija tal-fehema li t-talba attrici ghas-separazzjoni personali bi hitja tal-konvenut hija gustifikata fil-fatt u fid-dritt, u timmerita li tigi milqugha.

Kura u Kustodja

Illi llum it-tifel Wayne biss ghadu minorenni, stante li dan twieled fis-27 ta' Dicembru 1995; it-tlett-it tfal l-ohra huma maggjorenni.

Illi dan il-minuri ghandu jibqa' jghixu mal-missier, bl-access liberu favur l-omm; ghalkemm mhux qed jigi negat lill-partijiet li jifthemu mod iehor fl-interess tal-minuri.

Izda tenut kont ta' l-interess qawwi li l-omm uriet fl-ulied, nonostante l-komportament negattiv ta' dawn fil-konfront taghha, il-Qorti tikkunsidera opportun li l-kura u kustodja tibqa' kongunta bejn iz-zewg genituri, b'mod li decizjonijiet importanti rigwardanti l-edukazzjoni u s-sahha tal-minuri ghandhom jitthiehdu flimkien.

Manteniment

In propozitu huma opportuni s-segweni osservazzjonijiet fattwali:

[1] Illi l-konvenut jiggestixxi negozju ta' grocer mill-hanut 105/106 Republic Street, Valletta, konsistenti f'zewg t'ihwienet amalgamati; u mid-dokumenti prezentati minn jidher li dan ghandu qligh nett annwali ta' circa €10,482.18 [LM4,500]. Huwa ghadu jiggestixxi dan in-negozju, u ghandu t-tfal jghixu mieghu.

[2] Illi l-attrici kienet ghamlet zmien twil tahtem matul il-konvivenza, u anke wara, u ghalhekk kapaci tiggenera ntrojt; u, ghalkemm, fix-xhieda aktar ricenti taghha tghid li hija mhjix qeda tahtem fil-prezent minhabba kondizzjoni medika, hi ma gabitx provi sodisfacenti dwar dan, u cioe' li ma tistax taghmel xoghol bi qligh.

[3] Illi l-konvenut bhala l-parti hatja tas-separazzjoni ghandu jhallas manteniment lill-attrici li, min-naha taghha, pero' tenut kont tal-fatt li ssa qed tigi ezentata mill-obbligu li tghix mal-konvenut, hija wkoll ghandha d-dmir li tahdem u tiggenera ntrojt.

Ghaldaqstant, u tenut kont tal-fatt li l-konvenut huwa l-parti hatja ghas-separazzjoni, u tenut kont tac-cirkostanzi prezenti tal-partijiet, il-Qorti tordna li l-konvenut jhallas lill-attrici kull xahar is-somma ta' mija, sitta u tmenin ewro u hamsa u tlettin ewro centezmu (€186.35)[LM80] bhala manteniment ghalha, bil-quddiem, fl-ewwel ta' kull xahar, u li tizdied kull sena skond l-gholi tal-hajja kif indikat fl-indici ufficjali tal-Gvern.

Min-naha tieghu l-konvenut huwa obligat ikompli jiehu hsieb hu l-bzonnijiet kollha tat-tifel minuri; anke jekk dan ikun qed jghix ma' l-omm ghal xi zmien, izda f'dan l-ahhar kaz, il-konvenut qed ikun ordnat li jhallas lill-attrici is-somma ulterjuri ta' erbgha u tlettin ewro u erbgha u disghin ewro centezmu (€34.94) [LM15], fil-gimgha, ghall-bzonnijiet alimentari biss tal-minuri Wayne, sakemm dan idum jirrisjedi ma' l-omm jew jsir maggjorenni.

Inoltre, tenut kont tal-fatt li l-avvjament tal-hanut li jiggestixxi l-konvenut, ma giex valutat, u tenut kont tal-fatt li dan l-avvjament ghandu valur ekonomiku u jifforma parti mill-assi tal-komunjoni, u ghalhekk nofs il-valur tieghu huwa ta' l-attrici, il-Qorti qed tassenja lill-konvenut s-sehem taghha mill-avvjament tal-hanut gestit mill-konvenut, ghas-saldu ta' l-obbligu taghha li tikkontribwixxi finanzjarjament ghal-manteniment, ta' l-ulied minuri, arretrat u futur.

Fis-sens premess qed jigi wkoll deciz ir-rikors prezentat mill-attrici fit-30 ta' Ottubru 2009.

Komunjoni ta' l-Akkwisti

Illi l-assi tal-komunjoni ta' l-akkwistu jikkonsistu fis-segwenti:

[1] Il-hanut 105/106 Republic Street, Valletta; valutat mill-esperti teknici fl-ammont ta' mija wiehed u ghoxrin elf,

mija sebgha u ghoxrin ewro u tnejn u erbghin ewro centezmu (€121,127.42) [LM52,000];

[3] Garage sitwat f'Old Hospital Street, Valletta;

[4] Il-vetturi Daihatsu, zewg vannijiet uzati ghax-xoghol tal-hanut, u vettura Mercedes;

[5] Ghamara u effetti mobbli fid-dar, deskritti biss bhala: l-kamra tas-sodda, il-kamra tas-sodda tat-tfal, is-salott u appliances.

Assenjazzjoni

Il-Qorti tordna li l-assi tal-komunjoni jigu assenjati bil-mod segwenti:

Illi sehem l-attrici mill-**hanut** 105/106 Republic Street, Valletta, liema fond ghandu l-valur ta' mija wiehed u ghoxrin elf, mija sebgha u ghoxrin ewro u tnejn u erbghin ewro centezmu (€121,127.42) [LM52,000], kif ukoll sehemha mill-avvjament ta' l-istess hanut, jigi assenjat lill-konvenut biex b' hekk dan ikollu l-proprjeta' intiera ta' l-imsemmi fond jew fondi. Minn naha tieghu l-konvenut ghandu jaghti lill-attrici nofs il-valur ta' l-imsemmi fond, cioe' sittin elf, hames mija u tlieta u sittin ewro u wiehed u sebghin ewro centezmu (€60,563.71)[LM26,000] nieqes nofs il-bilanc dovut illum tal-loan bankarja mehuda fuq ix-xiri ta' l-imsemmi fond.

Illi l-**garage** f'Old Hospital Street, Valletta [li ma giex provat li jikkostitwixxi proprjeta' parafernali ta' xi parti], ghandu jigi stmat mill-perit Mario Cassar li qed jigi nominat espert ghal dan l-iskop, a spejjez ugwali taz-zewg partijiet, u r-rikavat jinqasam bejn iz-zewg partijiet b'mod ugwali, wara li mill-istess rikavat jithallsu d-djun li talvolta jaggravaw dan il-fond.

Il-Qorti qed tassenja lill-konvenut sehem l-attrici miz-zewg **vannijiet** uzati minnu fin-negozju, u l-vettura Mercedes, b'mod li dawn jigu jippartjenu lill-istess konvenut fl-intier taghom. Minn naha l-ohra, il-Qorti qed tassenja sehem il-konvenut mill-vettura Daihatsu lill-attrici b' mod li din il-vettura tkun tappartjeni lilha fl-intier taghha, u wkoll, in linea ta' ekwiparazzjoni, il-konvenut ghandu jghaddi lill-attrici s-somma kompleksiva ta' elfejn, tliet mija u disgha u ghoxrin ewro u sebgha u tlettin ewro centezmu

(€2,329.37) [LM1,000] fissata arbitrio boni viri; inoltre, kull dejn ezistenti fuq dawn il-vetturi u wkoll fuq in-negozju [mhux fuq il-hanut] gestit mill-konvenut qed jigi addossat fuqu fl-intier tieghu.

Illi l-**ghamara tad-dar** u l-appliances u effetti mobbli ohra ghandhom jigu stmati u, wara sena millum, ghandhom jinqassmu bejn il-partijiet, b' mod kemm jista' jkun ugwali.

Krediti parafernali pretizi mill-konvenut

Il-konvenut jghid li huwa ghamel diversi spejjez qabel iz-zwieg biex arredixxa l-apartment li serva bhala d-dar konjugali ghal circa 22 sena, u cioe' mill-bidu taz-zwieg. Jghid ukoll li missieru kien tah xi ammonti ta' flus, anke biex jghinu fl-akkwist tal-hanut. In propozitu l-Qorti tosserva li hu ma gabx provi sodisfacenti, u ghalhekk dawn il-pretensjonijiet tal-konvenut qed jigu kkunsidrati bhala nfondati.

Il-Fond Konjugali – Blokk 2 Flat 4 go St.John's Street Valletta. Mill-provi jirrizulta car li dan il-fond qed jigi mizmum mill-partijiet b'kirja minghand il-Gvern li hija parafernali ta' l-attrici; ghalhekk il-konvenut ma' jista' jkollu ebda pretensjoni valida biex ikompli jokkupa dan il-post; izda din il-Qorti qed tikkoncedi lill-istess konvenut jibqa' jrrisjedi fl-istess fond flimkien ma' ulied il-partijiet ghal zmien sitt xhur millum, wara liema perijodu huwa ghandu jallontana ruhu mill-imsemmi fond li l-kera tieghu ghandha tibqa' fuq l-attrici.

Decide

Ghal dawn il-motivi tiddecidi billi:

- [1] tilqa' l-ewwel talba, u tippronunzja s-separazzjoni personali bejn il-partijiet bi htija unika tal-konvenut;
- [2] tilqa' t-tieni talba, limitament fis-sens fuq stabbilit u ordnat fis-sezzjoni ntestata "Kura u Kustodja";
- [3] tichad ir-raba' talba;
- [4] tilqa' l-hames talba, u tiddikjara xjolta l-komunjoni ta' l-akkwisti, u li din tigi likwidata u assenjata fit-termini fuq stabbilit fis-sezzjoni ntestata 'Komunjoni ta' l-Akkwisti.';
- [5] tichad il-hames talba, stante li hi superfluwa;

Kopja Informali ta' Sentenza

[6] tilqa' is-sitt talba fit-termini fuq stabbilit fis-sezzjoni ntestata 'Komunjoni ta' l-Akkwisti.'

[7] tilqa' s-seba' talba, u tordna li l-konvenut jivvaka l-fond Blokk 2 Flat 4 St.John's Street, Valletta fi zmien sitt xhur millum.

L-ispejjez kollha, ghandhom ikunu a kariku tal-konvenut, hlief dawk relatati mal-hames talba, li ghandhom jibqghu a kariku ta' l-attrici.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----